

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ПОЛІТИКА ТА ПРАВО
В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПОШУК РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...

23 КВІТНЯ 2024

**Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024**

УДК 32:341.3«364»(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 8 від 28 березня 2024 року)*

П 50 **ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОШУК
РІШЕНЬ** : збірник матеріалів Міжнарод. наук. конф. / за заг. ред.
П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 23 квітня 2024 р.). – Київ :
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 399 с.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» містить короткий зміст результатів науково-дослідних робіт наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячено аналізу й оцінці політичних і правових аспектів у контексті воєнного стану, з особливим акцентом на українські реалії та міжнародну перспективу. У збірнику широко представлені теми, що стосуються захисту прав людини, правового регулювання під час воєнного стану, ролі національних та міжнародних інституцій у забезпеченні правопорядку та справедливості. Велика увага приділена питанням соціального захисту військовослужбовців та цивільного населення, особливостям правосуддя в умовах воєнного стану. Дослідження в збірнику відзначаються глибоким аналітичним підходом та різноманітністю методологій, що дозволяють оцінити складність та багатовекторність правових і політичних викликів сучасного світу.

Збірник є джерелом для науковців, юристів, політологів, а також для всіх, хто цікавиться глибоким розумінням сучасних правових і політичних реалій. Він сприяє науковому діалогу, обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей, що є ключовим для вироблення комплексних підходів до вирішення глобальних викликів сучасності.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 32:341.3«364»(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MK_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

6. Про права дитини: Конвенція від 20.11.1989 № 995_021. Дата оновлення: 16.11.2023. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 16.03.2024).

7. Vaghri Z., Zermatten J., Lansdown G., and Ruggiero R. Monitoring State Compliance with the UN Convention on the Rights of the Child. 2022. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-84647-3> (дата звернення: 16.03.2024).

8. Конвенція про захист цивільного населення під час війни: Конвенція № 995_154, від 12 серпня 1949 року. Дата оновлення 23.03.2023. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#top (дата звернення: 16.03.2024).

9. Додатковий протокол до Женевських конвенцій, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів: протокол від 08.06.1977 № 995_199. Дата оновлення: 08.12.2005, URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 16.03.2024).

10. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень: Конвенція № 995_154 від 20.12.2006. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#top (дата звернення: 16.03.2024).

УДК 342.34«364»

Олександр ЛЕМЄШЕВ / Oleksandr LIEMIESHEV

*студент 44-ПЕК групи Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

Ірина СИМОНОВА / Iryna Symonova

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри політичних наук
Навчально-наукового інституту права та політології*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Більше десяти років триває активна збройна російська агресія проти незалежної України. А від початку повномасштабного вторгнення російського агресора в житті держави та суспільства виникло багато нових проблем. Насамперед слід звернути увагу на ті, що ускладнюють реалізацію основного демократичного принципу – народовладдя. Сучасна демократія не є досконалою та потребує вирішення широкого кола проблемних питань.

Неможливість проведення виборів під час воєнного стану передбачено статтею 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»[1], що відповідає міжнародним стандартам, зокрема Міжнародному пакту про громадянські та політичні права, та допомагає зберегти легітимність і стабільність демократичних інститутів, уникнути можливих маніпуляцій та зберегти прозорість виборчого процесу. Однак відмова від проведення виборів під час воєнного стану може створити непевність щодо сталості демократичних інститутів і правління. У такій ситуації влада може залишитися у руках тих, хто перебуває при владі, без можливості перевірки їхньої легітимності через виборчий процес. Це може призвести до зростання суспільної недовіри, внутрішніх конфліктів та нестабільності в країні. Таким чином, нездійснення виборів може підірвати надійність демократичних інститутів.

Успішна консолідація президентської влади під час воєнного стану створює загрозу для стабільності політичної системи, оскільки залежність від однієї особи, незважаючи на дотримання конституційних повноважень, підриває принципи розподілу влади та систему стримувань і противаг.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій» [2], спрямований на заборону проросійських політичних партій українським законодавством, і Закон України «Про медіа» викликають занепокоєння щодо функціонування політичних партій в Україні, а це може вплинути на порушення свободи слова, обмеження прав політичних партій та загрозу демократичним інститутам в умовах воєнного стану.

Введення воєнного стану в Україні призвело до тимчасового обмеження ряду конституційних прав і свобод громадян, таких як право на недоторканність житла, таємницю листування, свободу пересування, свободу слова, право на участь в управлінні державними справами. Це може призвести до порушення принципів правової держави, збільшення можливостей для влади здійснювати дискреційний контроль, а також сприяти зростанню соціальної напруги та недовіри до державних органів.

Щоб запобігти подібним негативним наслідкам через введення воєнного стану, необхідно забезпечити дотримання принципів правової держави та захист конституційних прав громадян, навіть у надзвичайних ситуаціях. Доцільно розробляти законодавство, яке має встановлювати чіткі межі влади під час воєнного стану і гарантувати, що обмеження прав будуть тимчасові, пропорційні та обґрунтовані. Потрібно також забезпечити незалежність судової системи та механізми контролю за діяльністю владних структур, щоб уникнути зловживань та порушень прав людини. Обмеження в прав в воєнний стан є необхідними для гарантування безпеки та захисту національних інтересів держави в умовах війни, проте вони(обмеження) також підпадають під питання про збереження демократичних інститутів та гарантій громадянських прав у надзвичайних ситуаціях.

Воєнний стан ускладнює ситуацію також зі свободою медіа, зокрема через введення обмежень на публікацію інформації щодо військових подій, передбачених Законом України «Про медіа» [3], та запуск телемарафону «Єдині Новини». При цьому вбачається зростання впливу інтернет-платформ на поширення інформації, що стає яскравим фактором у забезпеченні плюралізму інформації, та водночас викликає сумніви в надійності джерел та якості інформації, що може підірвати демократичні інститути.

Також, в умовах воєнного стану в Україні, реформування судової системи стає важливим елементом забезпечення верховенства права та виконання міжнародних стандартів. Події останніх років, пов'язані з розслідуванням воєнних злочинів та боротьбою з корупцією, свідчать про спроби країни удосконалити свої демократичні інститути навіть у складних умовах військового конфлікту, але на жаль, поки що не було інформації чому довіра до судової системи всього 15 відсотків [4].

Воєнний стан в Україні вимагає змін і в роботі парламенту. Йде велика стагнація політичної гілки, парламент не насичується новими кадрами, а старі все більше губляться [5], не відвідують засідання та «втомилась від війни», а іноді маніпулюють, розуміючи свою потрібність [6]. Проте парламент продовжує функціонувати та займається ключовими питаннями, такими як інтеграція до Євросоюзу, бюджетна політика тощо. На фоні викликів, пов'язаних із війною, парламент повинен прагнути

забезпечити баланс між потребами оборони та безпеки, а також зберегти свою бюджетну функцію, як одну з основних складових демократичних інститутів.

Отже, задля майбутнього добробуту нашої країни, сьогодні важливо докласти спільних зусиль як від державних інститутів, так і від політичної поведінки звичайних громадян. Важливим є саме активне залучення громадян до політичного життя держави, підвищення рівня політичної культури держави та українців. Тож актуальним напрямком дослідження є міжнародний досвід ефективних способів підвищення політичної культури та активності громадян, механізмів консультацій та інших форм впливу на політичні рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про воєнний стан» від 19.10.2023 № 389-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони діяльності російських політичних партій та їхніх об'єднань на території України» від 03.05.2022 № 2243-IX: сайт URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2243-20#Text>

3. Закон України «Про медіа» від 24.03.2022 № 2160-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2160-20#Text>

4. Не довіряють Верховному Суду 60% українців, пріоритетом вважають кадрове оновлення судової системи – соціопитування. Інтерфакс-Україна. URL : <https://interfax.com.ua/news/general/962429.html>

5. Щомісяця Верховна Рада втрачає одного депутата. URL : https://lb.ua/news/2023/12/15/589194_shchomisyatsya_verhovna_rada_vtrachaie.html

6. Парламентська криза. Що далі? URL : https://lb.ua/news/2024/03/14/603321_parlamentska_kriza_shcho_dali.html

УДК 311.5-053.6

Марія ЛЯХВАЦЬКА / Mariia LIAKHVATSKA

*здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

Наталія СУХИЦЬКА / Nataliia SUKHUTSKA

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ НА РИНКУ ПРАЦІ

Молодь є однією з найбільш вразливих груп на ринку праці, оскільки стикається з безліччю викликів та перешкод при пошуку роботи та працевлаштуванні. Ця проблема набула особливої гостроти в сучасному світі, де швидкі технологічні зміни, глобалізація та економічна нестабільність створюють додаткові бар'єри для входження молодих людей на ринок праці. Незважаючи на те, що молодь є рушійною силою інновацій та прогресу, їй часто бракує можливостей для повної реалізації свого потенціалу в трудовій сфері.